

Nota van toelichting

Kerkrade, 23 april 2026

Nummer: 26TI025

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 26Rb023

Commissie gezamenlijk, 9 juni 2026

Raadsvergadering, 1 juli 2026

Aangeboden door: het college, portefeuillehouder Van Drunen

Onderwerp

Gewijzigde Begroting 2026, Ontwerpbegroting en Meerjarenraming 2028-2030 van Omgevingsdienst Zuid-Limburg.

Beslispunten

1. een neutrale zienswijze af te geven op de begrotingswijziging 2026 en de Ontwerpbegroting 2027 aan het dagelijks bestuur van Omgevingsdienst Zuid-Limburg;
2. kennis te nemen van de Jaarrekening 2025;
3. kennis te nemen van het dashboard ontwerpbegroting Omgevingsdienst Zuid-Limburg 2027.

Samenvatting

Gemeente Kerkrade neemt deel aan verschillende gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden. Deze regelingen zijn wettelijk verplicht om hun ontwerpbegroting naar de deelnemende gemeenteraden te sturen. De raden krijgen vervolgens de mogelijkheid om een zienswijze op deze begroting te geven.

Deze nota ondersteunt de kaderstellende rol van de raad. Het doel is om uw raad in staat te stellen een weloverwogen zienswijze te formuleren op de begroting van Omgevingsdienst Zuid-Limburg.

Aanleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken kan een gemeente kiezen voor een publiekrechtelijke samenwerking. Daarbij wordt een zelfstandige organisatie opgericht die taken uitvoert voor meerdere gemeenten. Dit gebeurt op basis van een *gemeenschappelijke regeling*. Zo'n organisatie noemen we een GR (gemeenschappelijke regeling) of Verbonden Partij.

Wanneer bevoegdheden aan een GR worden overgedragen, komt het gemeentebestuur meer op afstand te staan en heeft het minder directe invloed dan bij taken die de gemeente zelf uitvoert.

Om toch grip te houden op de GR'en, maakt de gemeenteraad gebruik van de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus). De raad moet inzicht hebben in de financiën van de Verbonden Partij om hierop toezicht te kunnen houden. De Verbonden Partij is verplicht om:

- Uiterlijk 30 april de kadernota voor het komende jaar ter kennisname aan de raad te sturen. Deze nota beschrijft de beleidsmatige en financiële uitgangspunten.
- Uiterlijk 30 april de voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar toe te sturen, gevolgd door de definitieve jaarrekening uiterlijk 15 juli. Deze jaarrekening laat zien wat er het voorgaande jaar beleidsmatig en financieel is gebeurd. Ten aanzien hiervan kan de raad geen zienswijze indienen.
- Uiterlijk 12 weken voordat de ontwerpbegroting aan het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling wordt aangeboden deze toe te sturen aan de gemeenteraden. De raad mag hierop een zienswijze indienen en zo wensen of bedenkingen meegeven. De gemeenteraad kan de begroting echter niet goedkeuren of tegenhouden.

De begroting is voor de gemeenteraad een belangrijk middel om kaders te stellen. Volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen moet de ontwerpbegroting minimaal 12 weken voordat het Algemeen Bestuur (AB) de begroting behandelt, aan de raden worden toegestuurd. In deze periode kunnen de raden hun zienswijzen indienen bij het Dagelijks Bestuur (DB). Het DB moet vóór de besluitvorming door het AB schriftelijk en gemotiveerd reageren op alle ingediende zienswijzen. Vervolgens stelt het AB de begroting vast. Binnen twee weken na vaststelling, maar uiterlijk 15 september, moet de begroting worden toegestuurd aan Gedeputeerde Staten. De uitvoering van de activiteiten ligt volledig bij de Verbonden Partij; hierop kan geen zienswijze worden ingediend.

In deze toelichting ligt de begroting van Omgevingsdienst Zuid-Limburg voor. Eerst worden de strategische ontwikkelingen beschreven die van invloed zijn op de uitvoering van de kerntaken. Daarna volgen de beleidsaanpassingen en nieuwe ontwikkelingen met financiële gevolgen voor de begroting. Dit betreft onder meer de effecten van CAO-wijzigingen, indexeringen en beleid dat al is vastgesteld. Tot slot wordt ingegaan op het totaalbeeld van de meerjarenraming 2028-2030, jaarschijf 2027, het totale begrotingsbedrag van de GR en de gevolgen hiervan voor onze gemeente.

Historie

1. Gezamenlijke commissie 12 juni 2025, behandeling ontwerpbegrotingen 2026 ([link](#));
2. Raadsvergadering 2 juli 2025, afgeven GR-zienswijzen ontwerpbegroting 2026 ([link](#)).

Voorstel

1. Een beschrijving van de kerntaken.

De kerntaken van de Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL) liggen vooral op het terrein van milieutaken binnen het fysieke domein, uitgevoerd voor en namens de Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie Limburg. Samengevat gaat het om het uitvoeren van de VTH-taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) en inhoudelijke milieudeskundigheid.

2. De strategische ontwikkelingen.

Uit pagina 4 van de Begroting 2027:

“De komende jaren staat de organisatie voor een reeks ingrijpende ontwikkelingen die het werkveld fundamenteel zullen veranderen. Deze veranderingen raken aan maatschappelijke, technologische, economische en wettelijke thema’s, en vragen om een integrale en toekomstgerichte benadering. In de samenleving groeit de aandacht voor brede welvaart en leefbaarheid. In Limburg wordt sterk ingezet op het verbeteren van de leefomgeving in wijken en dorpen, met nadruk op gezondheid, sociale cohesie en het herstel van vertrouwen in de overheid. Dit vraagt om een responsieve overheid die beter aansluit bij de leefwereld van burgers. Tegelijkertijd ondergaat de regio een ruimtelijke transformatie, waarbij wonen, werken, natuur en infrastructuur in balans moeten worden gebracht. Deze integrale gebiedsontwikkeling is essentieel om de leefomgeving duurzaam en toekomstbestendig in te richten. De ODZL speelt daarin een essentiële rol, als het gaat om de zorg voor schone, gezonde en veilige leefomgeving.”

3. Een toelichting op specifieke ontwikkelingen die financiële gevolgen hebben voor de uitvoering van de kerntaken.

Uit pagina 4 van de Begroting 2027:

“Ook zijn er specifieke milieu- en toezichtontwikkelingen die extra aandacht vragen. De intensivering van emissiemetingen maakt het mogelijk om sneller in te grijpen bij overschrijdingen. Dit draagt bij aan een gezondere leefomgeving. Daarbij wordt ook nadrukkelijk gekeken naar een landelijk dekkend model. Indirecte lozingen vormen een risico voor de waterkwaliteit, en de Kaderrichtlijn Water verplicht tot verbetering van waterlichamen. Ketentoezicht wordt belangrijker om risico’s zoals illegale lozingen of afvaldumping beter te beheersen. Ook het inzicht in en de aanpak van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) krijgt prioriteit, evenals de uitbreiding van defensieterrainen en de milieueffecten daarvan.”

Daarnaast wordt de raad in de gelegenheid gesteld om een gemotiveerde zienswijze te geven op de bijgestelde begroting 2026 en de ontwerpbegroting 2027 van Omgevingsdienst Zuid-Limburg. Deze zienswijze wordt aangeboden aan het dagelijks bestuur, zodat deze kan worden meegenomen in de definitieve besluitvorming door het Algemeen Bestuur van de GR Omgevingsdienst Zuid-Limburg op 9 juli 2026.

Voorstel tot afgeven neutrale zienswijzen

Voorgesteld wordt om een neutrale zienswijze af te geven op zowel de bijstelling van de Begroting 2026 als de Ontwerpbegroting 2027.

Aanleiding voor de bijstelling vormen een lagere Cao-indexatie ten opzichte van eerdere verwachting, extra budget dat door de provincie ingebracht wordt om haar taken te laten uitvoeren en door Kerkrade extra ingebrachte taken. Deze wijzigingen leiden tot een toename van de begroting met € 2.05 miljoen euro en geven daarmee aanleiding tot bijstelling van de Begroting 2026. Hierover geen op- of aanmerkingen.

De Ontwerpbegroting 2027 bedraagt € 1,8 miljoen meer dan de bijgestelde begroting 2026. De toename wordt voor € 1,1 miljoen euro veroorzaakt door indexering van de loonkosten met 5,1% voor 2027. De verdere toename met € 0,7 miljoen wordt veroorzaakt door het verplicht uitvoeren van wettelijke taken voor gemeenten op het gebied van toezicht op *“zeer zorgwekkende stoffen”*, lozingen van afvalwater en het beheer van het bedrijvenbestand. Deze kosten komen voort uit wettelijke bepalingen hierover en zijn geen vrijblijvende keuzes van gemeenten. Hierover geen op- of aanmerkingen.

Leidt ertoe dat voorgesteld wordt om over beide begrotingen een neutrale zienswijze af te geven en kennis te nemen van de meerjarenbegroting 2027–2030 en de jaarstukken 2025.

Kanttekeningen

Gemeenten krijgen de komende jaren landelijk te maken met een korting op het gemeentefonds. Daardoor moet ook de gemeente Kerkrade zoeken naar noodzakelijke bezuinigingen.

In de zienswijzen op de ontwerpbegrotingen 2025 en 2026 is de gemeenschappelijke regelingen al gevraagd om – als verlengd lokaal bestuur – hun verantwoordelijkheid te nemen binnen deze krappe financiële kaders.

Ook in de huidige zienswijzenbrieven over de begrotingen 2027 van alle gemeenschappelijke regelingen is een uniforme passage opgenomen. Hierin wordt opnieuw gevraagd om noodzakelijke bezuinigingen door te voeren, zowel in de bedrijfsvoering als, waar nodig, in de kerntaken van de organisatie.

Financiën

Gemeenten krijgen de komende jaren landelijk te maken met een korting op het gemeentefonds. Met name voor de periode na 2027 zijn de vooruitzichten nog onzeker. Daardoor staat ook de gemeente Kerkrade voor een grote financiële opgave.

Het ravijnjaar is opgeschoven van 2026 naar 2028. In samenspraak met uw raad is reeds een aantal maatregelen genomen om de meerjarige begrotingstekorten vanaf 2028 deels terug te dringen tot meer behapbare proporties. Dit in de veronderstelling dat het Rijk gemeenten toch nog tegemoet zal (moeten) komen gelet op de maatschappelijke effecten van verdere gemeentelijke bezuinigingen.

In de zienswijzen op de ontwerpbegrotingen 2025 en 2026 zijn de gemeenschappelijke regelingen al gevraagd om – als verlengd lokaal bestuur – hun verantwoordelijkheid te nemen binnen deze krappe financiële kaders.

De komende periode blijft echter financieel onzeker en er blijft sprake van steeds nieuwe ontwikkelingen, zowel internationaal, nationaal als lokaal die elk hun impact kunnen hebben. Het valt niet uit te sluiten dat er aanvullende maatregelen genomen moeten worden om de meerjarenbegroting volledig sluitend te krijgen.

Ook in de huidige zienswijzenbrieven ten aanzien van de begrotingen 2027 van alle gemeenschappelijke regelingen is derhalve een uniforme passage opgenomen. Hierin worden de gemeenschappelijke regelingen opnieuw gevraagd om noodzakelijke bezuinigingen door te voeren, zowel in de bedrijfsvoering als, waar nodig, in de kerntaken van de organisatie.

Jaarrekening 2025

De jaarrekening 2025 sluit op een positief resultaat van € 1.43 miljoen. Het positieve resultaat wordt met name veroorzaakt doordat de kosten voor salarissen en inhuur personeel € 1,0 miljoen lager zijn gebleken dan begroot door lagere CAO-stijging en tijdelijk openstaande vacatures.

Aan Kerkrade wordt van dit resultaat een bedrag van € 28.077 uitgekeerd (*Kerkrade heeft een financieel aandeel van 2% in deze GR*).

Bijgestelde Begroting 2026

De Bijgestelde Begroting 2026 is € 2,1 miljoen hoger dan de primaire begroting 2026, te weten:

1. door inbrengen extra budget Provincie voor uitvoeren taken ad € 2,9 miljoen;
2. door inbrengen extra taak op toezicht vanuit Kerkrade ad € 74.185;
3. door minder loonkosten als gevolg van lagere indexering CAO ad € 730.113.

De begrotingswijziging heeft structurele consequenties.

Begroting 2027

De begroting 2027 is € 1,8 miljoen groter dan de Bijgestelde Begroting 2026, te weten:

1. door indexering van relevante posten met 2,2%, € 52.986;
2. door indexering loonkosten met 5,1%, € 1.107.962;
3. door nieuwe wettelijke taken voor gemeenten, € 543.098;
4. door kosten gedekt uit overige inkomsten, € 131.494.

De toename van de kosten van de GR in 2027 wordt grotendeels veroorzaakt door de verwachte toename aan salariskosten op basis van de CAO plus aanvullende wettelijke taken waaraan de GR voor gemeenten invulling geeft. Op beide punten heeft de GR geen directe invloed. Wel vragen wij aandacht voor een heroverweging van de in de begroting 2027 gehanteerde CAO-index van 5,1%.

Het gaat hierbij uiteraard om een verwachting. Mocht de werkelijke index lager blijken dan wordt het "te veel" betaalde verrekend met de deelnemers. Desalniettemin lijkt een lager percentage hier reëler.

Meerjarenraming 2028-2030

In meerjarenperspectief zien we dat de bijdrage van deelnemers nagenoeg gelijk op loopt met de gehanteerde index per jaar bruto binnenlands product, rond 4%. De verwachte omvang van de begroting voor de GR als geheel neemt toe van € 27.0 miljoen in 2028 naar € 29.3 miljoen in 2030.

Samengevat hebben de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 e.v. voor Kerkrade de volgende financiële consequenties:

(alle bedragen x 1.000 euro)	2026	2027	2028	2029	2030
------------------------------	------	------	------	------	------

Gemeentebegroting	456	491	494	496	496
<i>Primaire begroting GR 2026</i>	434				
Begrotingswijziging GR 2026	505				
Begroting GR 2027		614	638	665	694
Financiële consequenties					
<i>(begroting GR minus raming Gemeente)</i>	+50	+122	+144	+169	+197

Maatschappelijke betrokkenheid

De ontwerpbegroting en de zienswijze van onze gemeente kunnen via de gemeentelijke kanalen door belanghebbenden worden ingezien. Dit is de participatietrede Informeren.

Vervolg

De begroting 2027 is in de vergadering van het Dagelijks Bestuur behandeld. De aanbiedingsbrief is op 12-3-2026 ontvangen. Vanaf die datum geldt de wettelijke termijn van 12 weken. De Jaarrekening 2025 wordt ter kennisname voorgelegd.

Voordat de begroting wordt vastgesteld, vindt een terugkoppeling plaats. Het Dagelijks Bestuur laat dan schriftelijk en gemotiveerd weten hoe het de zienswijzen beoordeelt en tot welke conclusies dit heeft geleid.

Het Dagelijks Bestuur verzoekt zienswijzen te ontvangen uiterlijk op 9 juni 2026. Uiterlijk twee weken na vaststelling van de begroting, maar in ieder geval vóór 15 september, wordt de begroting toegestuurd aan Gedeputeerde Staten.

Evaluatie

In de jaarrekening zal de GR Omgevingsdienst Zuid-Limburg verantwoording afleggen over realisatie van de ontwerpbegroting voorgenomen strategische plannen en financiële ontwikkelingen.

Bijlagen

1. Ontwerpbesluit Omgevingsdienst Zuid-Limburg
2. Nota van Toelichting Omgevingsdienst Zuid-Limburg
3. Concept-Zienswijzebrief Omgevingsdienst Zuid-Limburg
4. Dashboard 2027 Omgevingsdienst Zuid-Limburg
5. Omgevingsdienst Zuid-Limburg, begrotingswijziging 2026
6. Omgevingsdienst Zuid-Limburg, Ontwerpbegroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2030
7. Omgevingsdienst Zuid-Limburg, voorlopige Jaarrekening en Jaarverslag 2025